

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ ★ Г О Т О В

34-ше (3785) №,
2026 ий 28 август,
кугарня

0+

Мде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш

Комдык почса омсадам, Тунемаш мый толынам!

1 сентябрьште кажне
школышто йынгыр йүк
йоналтеш. Теве «Марий
Эл» увер агентствысе
«Кугарня» газетын
редакторжо
Елена Годунован
София ўдыржō
(снимкыште)
икымше
классыш кая.

Елена Годунован фотожо.

У тунемме ийыш-
те ўдыр-рвезе-влакым
у вашталтыш-шамыч
вучат. Могай?
Вашмут – газет
лаштыкыште.

Ксения Демакова
Морко районысо
Зеленогорск посёлкын
кузе шочмыжым
шымлен.

Палыме лийза:
Татарстан Республик
Агрыз район Пелемеш
селан чолга ўдыржō
Ирина Михайлова.

Российын вийже – келшымаште

19-21 августышто Йошкар-Олаште самырык-шамычлан калык-влак кокласе II патриот слёт эртаралтын. Тушко Марий Элыште илыше 19 түрлө калыкын 200 наре самырык енге ушнен.

Слётым Калык-влак келшымаш пörтыштö починыт. Участник-шамычым Марий Эл Республикым Вуйлатыше Юрий Зайцев, Кугыжаныш Погынын Председательже Михаил Васютин, Российысе калык-влакын ассамблейыштын генеральный директоржо Артур Латыпов, Российысе калык-влакын ассамблейыштын регионсо пöлкажым вуйлатыше Лариса Яковлева саламленит.

Слётын пашаже түвыргö лийын: уна-шамыч дене вашлиймаш, ушакылым пудыраташ таратыше да калык модышла дене модмаш, этнодискотеке да молат. Йошкар-Оласе 32-шо номеран школ гыч Чарла кремль марте таңошкылмаш поснак ойыртемалтше лийын. «Под флагом единства» концертыште калык-влак шке түвырашт дене палдареныт.

Йошкар-Оласе 29-ше номеран школышто тунемше-шамыч Вероника, Вячеслав да Арина Галус-

тянмыт **(снимкыште)** армян калык түвырам аклат, шымлат.

– Тыгай мероприятийыш ушнаш мыланна кугу чап. Марий Элыште түрлө калык келшен, ваш пагаленила. Слёт икте-весе дене палыме лияш, шке калык дене палдараш да весе-влакын түвыра поянлыкыштым ужаш йöным ыштен, – оила Вероника Галустян.

Оля МОШКИНА.
Авторын фотожо.

«Нить культуры»
түвыра поянлык фестиваль
радамыште кидмастар-влаклан
конкурс 6 сентябрь марте
эртаралтеш. Тушто 12-35 ияш
йоча ден самырык енг-влак
мастарлыкыштым терген
кертят. Түрыс увер –
nitculture.ru сайтыште.

Усталык шўлышан
икшыве, тунемше, студент-
шамыч, «Родное слово»
всероссийский конкурс
ушныза. Почеламутым сылнын
лудмым, серызе дене кылдалтше
видеоэкскурсийым войзыман
але видеобуктрейлерым,
мультфильмым ямдылыман.
Пашам 30 сентябрь марте
«ВКонтакте» соцкылыш
верандыман.

4-11-ше класслаште тунемше,
студент-влак Всероссийский
сочинений конкурсшко ушнен
кертят. Келшыше темым ойырен,
сочиненийым эн ончыч районысо
йыжыгыш 13 сентябрь марте
колтыман. Кумда увер –
vks.edsoo.ru сайтыште.

27 сентябрьыште Йошкар-
Оласе Марий паркыште
Угинде пайрем эртаралтеш.
Уна-шамычым калык модмаш,
ярминга, таңасымаш-влак да
онгай концерт вучат.

«Хид-парад творчества. Битва
поколений» любительский ушем-
влак кокласе республикысе
таңасымашыш түрлө ийготан енг-
шамыч ушнен кертят. Йодмашым
25 сентябрь марте колтыман.
Лекше йодышым
8(8362) 42-28-80 номеран
телефон дене йынгыртен
рашемдыман.

Советский район Ышнўр
школышто марий йылмым
да литературым туныктышо
З.А.Волкова «Марий Элын калык
туныктышыжо» чаплўм дене
палемденит. Шокшын саламлена!

Комдык почса омсадам, Тунемаш мый толынам!

Тўналтышыже –
1-ше лаштыкыште.

Пайрем ятыр йоча-
лан пырля тунемме
йолташ-влак, йöра-
тыме туныктышо
дене вашлиймашым
сöра, йочасад деч вара
школышко икымше гана тол-
шо нбога-шамычлан шинчымаш
тўняш омсам почеш. Нунылан
чылажат у, палыдыме. Ты кечын
ача-ава-влак поро сугынь дене
икшывыштым парт кокла марте
ужатат.

София Годунова – «Ямде лий»
газетын поро йолташыже. Тудо
савыктышым пала, лудеш, ре-
дакцийышкат уналыкеш толаш
кумылан. Пеленже сўретым

конда. Пашажым га-
зет лаштыклаште ик-
мынгар гана эскерен
кертында.

– Тений мыят ту-
немше-влак рада-
мыш ушнем. Медве-
дево посёлкысо 3-шо
номеран школышто
1-ше «А» классыште тунемаш
тўналам. Туныктышем – Елена
Александровна Крыжановская.
Ты татым чон вургыж вучем,
школлан ямде улам, – оила ўдыр.

**Шинчымаш кече дене, шерга-
кан ўдыр-рвезе-влак! Тунем-
маште сай лектышым тыланена,
усталык корныда воранже, пыр-
ля тунемме йолташда-шамыч
дене вашкыл пентгыде лийже.**

Оля МАЙКОВА.

У тунемме ийыште — вашталтыш

1 сентябрь гыч Рос-сий Просвещений министрстве икымше гана парт коклашке шичше ўдыр-рвезе-влакым сентябрь, октябрь тылзылаште тунемме кечын пелыштыже 40 минут деч шагал огыл жаплан яндар юж дене шўлалташ уремыш лукташ темла. Тыгак у йыжынлан тунемме жапыште кокымшо да кумшо урок деч вара коло минуташ переменым ыштыман. Тылеч посна икымше классыш коштшо-влаклан мўнгысў пашам пуымым чарнат.

«Основы безопасности и защиты Родины» урок кок у дисциплинылан шелалтеш: «Безопасность жизнедеятельности» да «Начальная военная подготовка».

Марий Элысе лу школышто шкем кузе кучымылан оценокым шындаш тўнгалыт. Тиде школлаште дисциплиным саемдыме дене кылдалтын.

5-ше классыште тунемше-влакын расписанийышкышт у предмет ешаралтеш — «Духовно-нравственная культура России». Тудо «Основы духовно-нравственной культуры народов России» факультативым алмашта. Вес тунемме ий гыч ты дисциплиным 6-7-ше класслаште тунемше-влак шымлаш тўнгалыт.

6-8-ше класслаште тунемше-шамыч обществознанийым посна предмет семын тунемаш огыт тўнгал. Но ты теме-влакым историй урокышто лончылат. А 9-11-ше класслаште тунемше-влаклан обществознаний дене у программым ямдыленят. У курсышто обществознанийын историй, литератур, географий дене кылжылан кугурак тўткыш ойыралтеш.

5-7-ше класслаште тунемше-шамыч йот йылмым шагалак тунемаш тўнгалыт. 510 шагат олмеш — 408 гына. 8-9-ше класслаш коштшо-влаклан молгунамсе семынак йот йылмылан арняште кум шагат ойыралтеш.

Христина АЛЕКСАНДРОВА ямдылен.

Ешартыш шинчымаш кўлешан

Школ, йоратыме школ, кенгеж мучко ны коридорыштет, ны классыштет йоча юарлыме йўк шоктен огыл. Ўдыр-рвезе-влак деч посна йокрокланенат, очыни. Меат тый декет вашкена. У тетрадьым, у дневникым, моло канцеляр арверым, мотор вургемым налын ямдыленна.

Мый ИЗО, труд (технологий) уроклам эн чот вучем. Сўретлаш изи годсек йоратем. Эше айдеме чурийым, капкылым, пўртўсым сайынрак возаш тунемнем. А технологий урокышто мыланем кочкаш ямдылаш келша. 5-ше классыште налме шинчымашем кенгеж мучко пайдале лийын. Ача-авамым, акамым эре тамле кочкыш дене сийлаш тыршенам.

У тунемме идалыкыште тыгак англичан йылмылан кугурак тўткышым ойырымо шуэш. Урок деч посна авам репетитор дек коштыктынеже. Мый йывыртенам гына. Ешартыш шинчымаш нигунам ут ок лий!

*Ксения СТОЛЯРОВА.
2-шо номеран Морко школ.*

Вашлиймашым вучем

Вашке чевер кенгеж мемнан дене чеверласа. Марий кундемышке шўртньо шыже лишемеш. Тугеже йоча-влаклан уэш парт коклаш шинчаш жап. Школыш изин-кугун пўртылаш шонем. Пырля тунемме йолташ да пагалыме туныктышо-влак дене вашлиймашым вучем.

Йоратыме предметем марий йылме ден марий литератур урок-ла улыт. Кенгеж каникул годынат марий книга эреак лудынам. У тунемме идалыклан вийым сайынак погенам: спорт ден пенгыде кылым кученам. А тидеже тыршен тунемашлан эн кугу ошкыл.

У тунемме ийыште келге шинчымашым налнем, эшеат кугурак кўкшытан конкурслаште виемым, усталыкемым тергынем. Тек тиде шонымашем шукталтеш. А мый, уло вийым пыштен, чот тыршаш тўнгалам.

*Юлия ЯГОДАРОВА.
Советский, Кельмаксола.*

Зеленогорскыш унала үжеш

Кызыт, түрлө вере миен, мотор вершорым ончен кошташ йон уло. Эртен кудалшыла, ялын, энгерын я станцийын лұмышт шинчалан пернат. А шочмо күндемысе уремын, коремын, курыкын, пашын але вес верын молан тыге лұмдалмышт нерген чылаж годым огына пале але йоршынат огына шоно. Вет изи олыкынат, купынат, ялын ик ужашыжынат лұмышт уло. Нуным географий справочниклаште от му. Туге гынат шочмо верым шымлаш кумылан үдыр-рвезе-влак ятырын улыт.

Теве Морко район Зеленогорский школышто 8-ше классым тунем пытарыше Ксения Демакова (**снимкыште**) «Край родной марийский» республики-се шымлыме паша конкурсыш ушнен. Үдыр географийым туныктышо Э.В.Новикован вуйлатымыш почеш «Топонимика и микротопонимика. Посёлок Зеленогорск» пашам возен. Иктешлымеке, «Загадки топонимики» тагасыште кокымшо верым сенген налын. Ксения пашаж нерген мыланна кумдан каласкалыш:

— Шымлыме пашам возаш тўналме деч ончыч тунемше-влак коклаште йодыш-машым эртаренам. Шукынжо посёлкын молан тыге лўмдал-мышт нерген огыт пале улмаш, но пален налаш кумылан улыт. Мый ятыр книга, статья шергалынам, школ тоштерыште уверым

кычалынам, верысе калык дене вашлийын кутыренам.

Зеленогорск посёлко Морко посёлко деч 18 километр тораште верланен. Тудо 1939-1940-ше ийлаште шочын. Ончыкылык посёлко воктеч ожно Морко-Ронго корно эртен. Тудо районышто тўн корнылан шотлалтын. Ты корно Царевококшайским, Виче күндемым Озан дене ушен. Зеленогорск Адрак ден Чинче пашла коклаште кўкшака верыште верланен. Тўналтыште посёлкым документ почеш «Лесоучасток 52-й километр Юшутской железнодорожной ветки» манынит. Тудо Сўзлэнгер станций деч 52 километр тораште шинча улмаш. 1951 ийыште Зеленогорск маналташ тўналын.

А пашаш-влакын лўмышт кузе шочын? «Чинче» волгалтше, йылгыжше манмым ончыкта. «Адрак» «таргылтыш вер» манме лиеш. Тудо чодыран лўмжым налын. Тушто ятыр ег йомын. Посёлко воктеч Арка энгер йоген эрта. Тудын лўмжō нерген раш пале огыл. Арка энгер воктене ятыр ер уло. Нуным калык тыге лўмден: Первое, Купальное, Мочальное, Второе, Третье, Круглое, Седьмое. Владимир Николаев ден Валерий Вадимовын каласкалымышт почеш, Зеленогорск посёлкын шочмышт деч ончыч ег-влак воктенысе ялаште иленит, пашам ыштеныт. Мутлан, Кортасэнгер могырышто мочылам ямдыленыт. Посёлкыш

илаш куснымекушты, ты пашам умбакыже шуаш манын, вес ерым ойыреныт. Садлан ты ерым Мочальное манын лўмденит. Ершамыч икте-весышты деч тораште огыл верланеныт. Чыла вере ачам колым кучаш коштыктен, садлан кажныже чонлан лишыл.

Посёлко деч тораште огыл — «Смолакурка» чодыра. Тудо курыкан вершорышты верланен. Ожно тушто кишым шолтеныт. Чылажымат келгырак шымлаш шонымаш уло. Шуко онгай уверым мумеке, шочмо вер чонлан утыр шерге лиеш. Зеленогорскыш унала толза!

Үдыр-рвезе-влак, теат шымлыза! Шочмо ялысе онгай вершор нерген редакцийышке серен колтыза.

Христина АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом еш архив гыч налме.

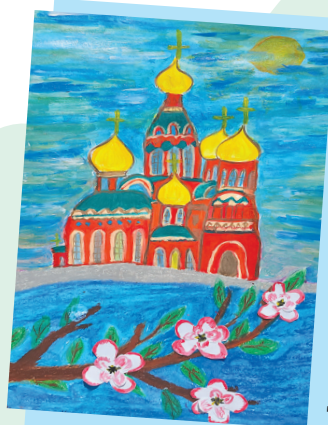
Ялыште чонлан ласка

Вылыпсола ялемым тўняште ик эн сылне верлан шотлем. Тушто пўртўсшат мотор, южшат яндар, калыкшат поро. Шкенапакчаште жапым эртараш поснак келша. Тушто авамлан тўрлō сомылым ышташ полшем. Емыж-саскам поген, тельлан витаминлан поян вареньым, компотым ямдылена. А кияр ден помидор

гыч моткоч тутло салат лектеш. Паша йōре шуко ум пален налаш лиеш. Мутлан, шукш-копшангым ужамат, нунын нерген уверым кычалам. Кушкыллан могай пайдам кондымыштым пален налнем.

Ялыште моткоч ласка, чон кана.

Вика ИВАНОВА.
Звенигово район.

Тиде сўрет дене йошкар-Оласе 32-шо номеран школышто тунемше Софья ВЕРШИНИНА «Город моего детства» оласе сўрет конкурсыш ушнен да шке ийготан-влак коклаште 1-ше степеня лауреат лўм дене палемдалтын.

Тунемаш, йылмым палаш, тұвырам аклаш

Татарстан Республикасы Агрыз район Пелемеш селаште чолга марий-влак илат. Йоча-шамычат марла мутланат, тұвырам жаплен кушкыт. Тачысе лаштыкын унажат, уста марий ұдыр Ирина Михайлова (**снимкыште**), лач тыгай. Тудо тений Буймо кыдалаш школышто 11-ше классым шортньо медаль дене тунем пытарен. Школ илышыште чолгалыкшым ончыктен, ушакылжым ятыр конкурсышто терген. Марий йылме да литератур дене олимпиадыш шуко гана ушнен, сенгыше радамыш лектын.

– Буймо школышко шым марий ял ден села Буймо, Пелемеш, Кўанэгер, Мандык, Көлегеш, Шуар, Ошвуй гыч тунемаш коштыт. Икмынярыштыже ансамбль-влак улыт. Мутлан, Буймо селаште – «Эр ўжара», Көлегеш селаште – «Курмызак олык». А Пелемеш села «Ош вис-вис» дене кугешна. Мый тушко изиэм годымак мураш да кушташ коштынам. Тыгай уста коллектив-влак улмо шкешамым умылаш, калыкем тўвыраж деке лишкырак лияш, ваш энгертен илаш, пайремым рўж пайремлаш йўным ышта, – ойла Ирина.

Ўдыр дене тений Марий самырык тукым слётшышто палыме лийынна. Вашмутланымаш гыч рашемян: Михайловмыт еш ялыштышт ик эн чолга. Ачаже Эдуард Иванович – Буймо ял шотан илемын вуйлатышыже,

Марий мер кангашын енге. Аваже Марина Семёновна Буймо школышто тўналтыш класслам туныкта. Акаж ден изаже шке корныштым тошкат.

– Мўкшым ончена, мыят ача-авамлан полшем. Пўлек наборым ямдылена. Тушко мўйым, шоптыр ден энгыж вареным, пергам, прополисым да шудо чайым пыштена. Уна-шамычлан тыгай пўлек келша. Яра жапым пайдалын эртараш тыршена, спорт дене кылым кучена. Теве шукерте оыл еш да йолташ-влак дене пырля Агрыз ола марте 120 километрым велосипед дене кудалынна, – палдарыш ўдыр.

Сайын тунемаш, мер илышыште чолга лияш, калык тұвырам да йылмым аралаш – тыгай ўжмаш дене Ирина тўрысек келша.

Марий ўдырлан келшыше тунемме тўнежыш тунемаш пураш, пиалан да таза лияш тыланена.

Оля МАЙКОВА.

Фотом еш архив гыч налме.

Юзо Виче энгер

Верхняя Речка энгер воктене шочмо Кўанэгер ялем верланен. Тораште оыл Виче йоген эрта. Йўратен ончем тудын кечыйол дене модшо йогынжым. Коклан кол тўрштылеш. Вўд ўмбалне кайык-шамыч чонгештылит, шукш-копшангым поктылит. Янлык-шамычат серыш каналташ толыт. Южшат тушто юзо вяян, очыни. Садлан вўд воктене еш, йолташ-влак дене пырля жапым эртараш чон ўжеш.

Нелли РЕЗАНОВА.

Виче кўндем, Малмыж, Кўанэгер.
Авторын фотожо.

Сўрал Марий кўндем

Вўлэnger ялыште верланыше Марий тұвыра рўдерыш шукертсек коштам. Тушто калык, тудын йўлаже, эртыкше нерген палдарат, ятыр мероприятийым шочмо йылме дене вўдат. Марий самырык тукым слёт нергенат лач рўдерыште пален налынам.

Йолташ ўдырем дене йодмашым колтенна да тений кенгежым Марий Элын рўдолаштыже арня лийынна. Слёт моткоч тұвыргын эртен. Йошкар-Ола поро шарнымашым коден. Ме ола урем дене коштынна, тоштерлаш, Чарла кремльыш пуренна. Т.Евсеев лўмеш Калыкле тоштер поснак келшен. Марий кўндемыш уэш пўртылмў шуэш.

Аня МАТВЕЕВА.

Виче кўндем, Пыжаныю.

Шўжарем школыш кая

Ешыште кум икшыве улына. Дима изам школым шукертас тунем пытарен. Мыят тений 9-ше класс деч вара школ дене чеверласышым. Ончылно палыдыме, шинчымашлан поян, онгай

студент илыш вуча. Альбина шўжарем икымше классыш кая. Тудо ты кечым чон вургыж вуча. Школ илышыже тұвыргў лиеш, ятыр йолташым вашлиеш манын ўшанем. Мый шўжаремлан кертмем семын полшаш тўнгалам.

Алёна ЯНЫШЕВА.

Удмуртий, Карагўл, Шопкер.

• Мутер •

- Валкынаш – лўнгалташ.
- Висаче – вискалыше.
- Вынем – таве.

Школ йолчиём

✦ Кугу йолчиёмым налман огыл — йоча шүртнылаш, камво-заш тўналеш. Тыгак ошкылжат вашталт кертеш. 0,5-1 сантиметр шапаш лиеш гын, эн сай.

✦ Йолчиёмым налме деч ончык икмынар гана чиен, коштын, йолварням тарватыл ончыман.

✦ Шўлышō материалан йолчиёмым налаш тыршыман, мутлан, коваште, куэм, нубук гыч ургымым. Тыге икшывын йолжо огеш пўжалт да огеш йыгалт.

✦ Йолчиёмын пундашыже лывырге лийшаш. Куштылгын тодылалтшаш. Термозластопласт гыч ыштыме эн сайлан шотлалтеш.

✦ Йолчиёмым йоча деч посна налман огыл. Кажне икшывын йолгопаже ойыртемалтеш.

✦ Тунемше писын ноя, йолжо коршта, ошкылжо вашталтеш гын, ортопед дек нангайыман.

Писын шарнена

1 Кугурак класслаште конспектым возаш пуат. Книгасе кажне шомакым возен ида лук. Тўн шонымашым, цитатим, формулым гына серыза. Тўн мутым маркер дене палемдыза але тўрлō тўсан ручка дене йымачше удырлза. Спискым, вуймутым возыза. Лиеш гын, схемым, таблицым сўретлыза.

2 Корнеллын методшым кучылташ лиеш. Кагазым ныл ужашлан шелза. Кўшнō — теме, пўрла могырышто — конспект, шолаште — тўн умылымаш-влак, ўлнō — иктешлымаш.

3 Датим, терминым, йот шомакым шарнен кодаш манын, тудын дене кылдалтше онай историйым шоныза але рифмым кычалза.

4 Текстым лудмекыда, ске гыч каласкалыза. Тыге умылымыдам тергеда да уверым сайын шарнен кодыда.

Лаштыкым Христина
АЛЕКСАНДРОВА ямдылен.
Сўрет-блакым нейросеть
полшымо дене ыштыме.

Пайдале урок

Урок годым жапым арам ида эртаре. Келге шинчымашым налаш, у сомыллан тунемаш йон уло гын, тудым тўрысnek кучылтман.

Иктаж-мом умылен огыдал але ум пален налаш кумылда уло гын, туныктышо деч йодса. Пырля тунемме йолташда-влак ончылно йодаш аптыранеда гын, йодышым кагазеш возыза да, урок пытымеке, туныктышо дек лишемын рашемдыза.

Кажне уроклан сайын ямдылалтса. Туныктышын йодышжлан лўдде, чолган вашештыза. Вашмутда тичмашнек чын огыл гынат, шонымашым чыла ег ончылно каласымыда сайынрак шарналт кодаш.

Туныктышын каласымыжым колын шуктен огыдал гын, пырля шинчыше пошкудо деч йодаш лиеш.

Тувырым «утарена»

Ош тўсан школ тувырым моткоч чаткан чийыман. Туге гынат кочмо годым ўй чыпчалт кертеш. Тыгай годым мом ыштыман?

! Жапым шуйкалыде, ты верыш кукушо салфеткым тушкалтыман, но йыгkалыман огыл.

! Вара тушко содым, шинчалым, крахмалым, талькым але тыгыдемдыме порым шавалташ лиеш. Нуно кодшо ўйым шупшылыт.

! Мōнггō толмеке, кодшо палым сайын мушман. Тидлан кўмыжсовлам мушмо вартыш полшен кертеш. Тыгак хозяйственный шовыным кучылташ лиеш.

! Ўян пале кодын гын, ош тўсан вургемлан келшыше пятновыводитель дене пайдаланыман.

Мōнггысō пашам — нойыде

Мōнггысō пашам нойыде ышташ манын, икмынар ой-кагашым шотыш налман.

Могай мōнггысō пашам пуымым кужу жап кычалаш, шарналтен шинчаш огыл манын, ик верыш возыман.

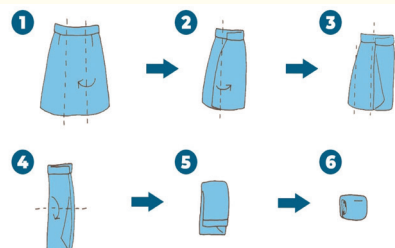
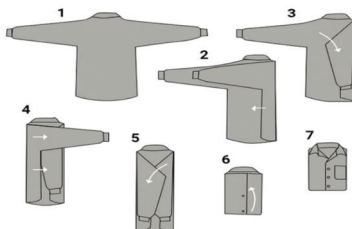
Эн неле предмет гыч тўналман.

Ўстембач смартфоным да моло уто арверым ўрдыжыш корангдыман.

25 минут пашам ыштыман, вич минут каныман.

Чаткан тодыштына

Вургем ынже туржалт манын, вешалкыш моторын сакалтыман але чаткан осылен пыштыман. Радамым сўретыште ончыктымо.

1945 ий 3 сентябрьыште Японийын сенгалтмышж нерген актеш кидпалым пыштеныт. Тыге Кокымшо тўнямбал сар мучашлалтын.

3 сентябрь — Терроризм вашта-реш кучедалмаште икоян улмо кече. Российыште тиде кече 2005 ий гыч палемдалтеш. Тудо 2004 ий 1-3 сентябрьыште Йўдвел Осетийысе Беслан олаште лийше событий-влак дене кылдалтын.

Кидмастар деч кангаш

«Гений места» проект рада-мыште Морко посёлкысо мо-дельный йоча книгагудышто кидмастар Е.И.Васильеван «Хозяйственная верёвка: шка-тулки с душой» ончерже эр-таралтын. Шукерте огыл туш-ко ийготыш шудымо-влаклан Морко посёлкысо социал реа-билитаций рўдерын воспитан-

никше-влак (снимкыште) миен коштыныт. Екатерина Иванов-на мастер-классым эртарен. Ыдыр-рвезе-шамыч кандыра гыч вазым, карандашым аралаш йōнан атым шке ыштен онченит. Ты сомыл чыдалан келшен.

Виктория ЕМЕЛЬЯНОВА.
Фотом книгагудын архивше гыч налме.

Электротулым аныклыза

1. Чебоксар, Саратов, Ир-кутск ГЭС-шамыч кушто верланеныт?

2. Вўд тарванылме го-дым мо шочеш?

3. Кечан панельлан ви-йым пуа.

4. Мланде ... геотер-мальный станцийыште электротулым ышташ полша.

5. Телефонлан электро-тул деч посна ик жап па-шам ышташ йōным пуа.

6. Кечан батарейын тўн ужашыже мо гыч ышталтеш?

7. Бактерий-влак, терыс да кушкылым кочкын, ты газым луктыт.

8. Кечыйолын эн изи ужашыже.

9. Тудын пōрдымж дене электротул ышталтеш.

10. Мардеж генераторын тўн ужашыже.

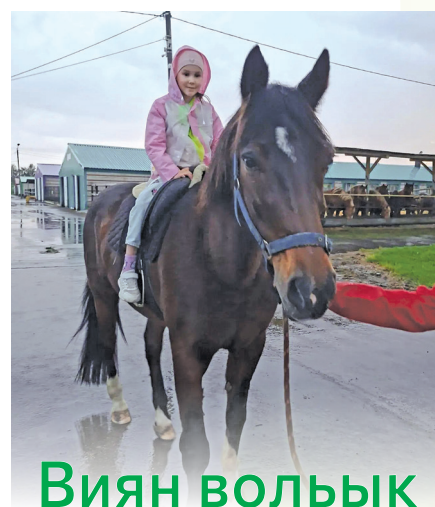

Катя СЕРГЕЕВА ямдылен.

Калык пале

Шыже вашеш кўдырчō кужун кўдырта гын, шыжат кужу лиеш.

Шыже вашеш карме чот пур-лаш тўналеш.

Виян вольык

31 августышто Российыште им-нын кечыжым палемдат. Тудо пеш тале, виян вольык. Имне-влак ойыр-темалтше койыш-шоктышан улыт. Икте писе, тале гын, весе лўдшō да тыматле. Тўрлō урлык уло. Лапка пони-влак огайын чучыт. Ожно чыла неле паша имнылан логалын.

Йошкар-Ола деч тораште огыл верланыше ик имне фермыш ме еш дене чўчкыдын коштына. Тушто имне ятыр: чома, ожо, шон-го вольык. Нуным ниялташ лиеш. Икмыняр гана кушкыжашат пиал шыргыжалын (снимкыште).

Ангелина КРАШЕНИННИКОВА.

Йошкар-Ола.

Фотом еш архив гыч налме.

0+

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскерыме шотышто федеральный службын Юл кун-дем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404,
2023 ий 22 сентябрьыште пумыо.

Марий Эл
Республикысе
«Марий Эл»
увер агентстве» КАУ.
Директор –
Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тўн редактор –
Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1500 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тўвыра,
печать да калык-влакын пашашт
шотышто министерстве,
Марий Эл Республикысе
«Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл
Республикысе «Марий Эл»
увер агентстве» КАУ,
424006, Йошкар-Ола,
СССР Вооружённый Вийын 70-ше
идалькыше урем, 20-шо пōрт.
Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште
погымо да верстатлыме,
«Марий Эл Республикысе
Правительствын
типографийже» ООО-што
ямде оригинал-макет гыч
савыктыме.
Типографийын адресше:
424000, Йошкар-Ола,
Комсомольский урем, 112.
Печатьыш пумыо жап –
14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын
шонымашышт тўрлō лийын кертят.
Серыш-влак мōнгеш огыл колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

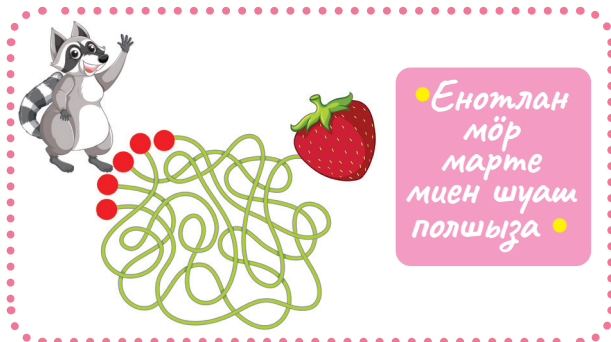
vk.com/yamde_lii
t.me/yamdelii
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

У конкурс

Ксения ден Мира
ИВАНОВАМЫТ.
Медведево посёлко.

Енотлан
мөр
марте
миен шуаш
полшыза

М. Шкетан лүйөш Марий кугыжаныш драме театр		Марийский национальный театр драмы им. М. Шкетана	
ИДЫМ		СЕНТЯБРЬ	
2	ср 18:00	СПАСИ КАМЕР-ЮНКЕРА ПУШКИНА История одного несостоявшегося подвига	М. Хейфец Цех-зал 1 ч. 45 м.
3	из 18:00	НЫЛ КУВАЛАН ИК СҮАН Комедия /Выходили бабки замуж	Ф. Булвков 1 ч. 50 м.
4	кг 18:00	МИКУЛАН – ПРЕЗЕ, ЯКУЛАН – ЫДЫР Музыкальный комедий	А. Арзайн 2 ш. 10 м.
5	сб 11:00	БОГАТЫРЬ ИЗ ТЕСТА Сказка	Н. Кузьминик 1 ч. 15 м.
10	чт 18:00	СВОБОДНАЯ ПАРА Комедия	Дарио Фо, Франка Раме Цех-зал 1 ч. 20 м.

МАЙАТУЛ ФЕСТИВАЛЬ-КОНФЕРЕНЦИЯ ПАМЯТИ ВАСИЛИЯ ПЕКТЕЕВА			
25	пт 18:00	ОТКРЫТИЕ ФЕСТИВАЛЯ ЮГОРНО /Песнь о вещем пути Эпос	А. Спирidonов, А. Мокеев 12+ 2 ч. 40 м.
26	сб 16:00	БЕЗУМНЫЙ ДЕНЬ, или ЖЕНИТЬБА ФИГАРО Комедия	Национальный академический драматический театр им. Якуба Коласа, Республика Беларусь /Пьер Бомарше 12+ 2 ч. 30 м.
27	вс 16:00	КАВА ПУНДАШЫШКЕ ЙОЛГОРНО Художественный фильм /Дорога в поднебесье	Последняя, экранизация киносценария В. А. Пектеева З. Долгова 18+
28	пн 18:00	КОРОЛЬ ЛИР Трагикомедия	Абхазский государственный драматический театр им. С. Чанба У. Шекспир 12+ 1 ч. 20 м.
29	вт 18:00	ЗАКРЫТИЕ ФЕСТИВАЛЯ ОКСА ТУЛ /Блеск монет Комедия	Ю. Байгуза, В. Пектеев 12+ 2 ч. 10 м.

Рекламе.

Театры художественный вулгалышке —
Марий Эман калык артистие
Роман Юрьевич Алексеев

БИЛЕТЫМ НАЛАШ
8(8362)78-13-78
SHKETAN.RU

2026 ий

СПЕКТАКЛИ ИДУТ
С СИНХРОНИЗМ
ПЕРЕВОДОМ
НА РУССКИЙ ЯЗЫК

Акростих

Угыч школ

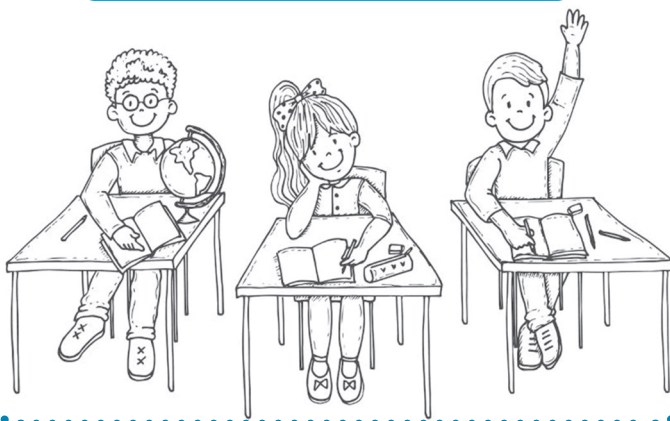
Угыч парт коклашке шинчыт
Гриша, Лера, Ярослав.
Ынде кушкыныт, вес ийын
Чылан экзаменым кучат.

Шинчымашна пойдаралтше,
Книгам шукак лудына.
Ончыкылыкна волгалтше,
Лийыч йолташ, Сотнур школна!

7-ше классым тунем пытарыше-влак.
Волжский, Сотнур.

Сүретым чиялтыза

А ну-ка, шотлыза!

Палаш онай

27 август —
ер-влакын
түнямбал
кечышт

Түнямбалне чылаже
100 миллион утла ер уло.

Российыште – 2 миллион утла.

Байкал ер (1642 метр) эн келгы-
лан шотлалтеш.

18000 км² – Ладога ер тынар кумдыкым айла.
Тиде ер гыч Нева энгер йоген лектеш.

Онега ерыште 1600 отро уло. Эн палымыже –
Киж.

Вячеслав СМЕРНОВ ямдылен.